

Materiál na rokovanie

HSR SR 13. 06. 2022

bod 3

STANOVISKO

k Informácii o stave prípravy Programu Slovensko 2021 – 2027

1. Popis návrhu

Program Slovensko 2021-2027 je iniciatívny materiál, v ktorom sú vypracované návrhy operačných programov, ktoré sa predložia na schválenie vláde SR a následne Európskej komisii do 3 mesiacov odo dňa predloženia Partnerskej dohody Európskej komisii.

Informácia o stave prípravy Programu Slovensko 2021 – 2027 (ďalej len „materiál“) poskytuje informáciu členom tripartity o spôsobe prípravy Programu Slovensko 2021-2027 a spôsobe vyhodnotenia ich kľúčových pripomienok.

Súčasťou predkladaného materiálu je tiež informácia o možnostiach revízie Programu Slovensko 2021-2027, resp. indikatívny časový harmonogram jeho schvaľovania v Rade vlády SR pre politiku súdržnosti 2021 – 2027 a vláde SR.

2. Stanovisko KOZ SR

KOZ SR uplatnila zásadnú pripomienku v rámci medzirezortného pripomienkového konania k LP/2022/207 Návrh Programu Slovensko na roky 2021 – 2027, ktoré prebiehalo cez portál www.slov-lex.sk, ktoré prebiehalo v dňoch 11.04.2022 až 27.04.2022 v znení:

„Zásadná pripomienka k vlastnému materiálu: str. 189, Aktivita bude realizovaná prostredníctvom výzvy na DOP. Národné projekty sú implementované na národnej úrovni, presne tak ako by mal sociálny dialóg prebiehať. Aktivity by mali pokrývať celé územie Slovenskej republiky. Predchádzajúce projekty zamerané na podporu sociálneho dialógu (CSDI, CSDII, PKSD) boli realizované ako národné projekty. Toto nastavenie projektu ako dlhodobého partnerského národného projektu je nevyhnutné, nakoľko cieľom projektu má byť dobudovanie odborných kapacít sociálnych partnerov z dlhodobého hľadiska, pričom prijímateľom by mala byť implementačná jednotka MPSVaSR s odborným a vecným dohľadom, čo výrazne odľahčuje administratívno-byrokratické zaťaženie sociálnych partnerov vo vzťahu k RO. DOP z tohto pohľadu nie sú vhodné na realizáciu aktivít sociálnych partnerov v takomto rozsahu. Podpora kvality sociálneho dialógu by mala prebiehať na základe tripartity – medzi tromi sociálnymi partnermi, teda zamestnávateľmi, zamestnancami a vládou. So zameraním na spoločné aktivity všetkých sociálnych partnerov. DOP podporujú individualizované aktivity sociálnych partnerov samostatne, bez prepojenia a bez podpory podstaty sociálneho dialógu. Navyše, pokiaľ bude podpora zameraná aj na

vytvorenie priestoru pre profesionalizáciu sociálneho dialógu na národnej úrovni, s cieľom zefektívniť a skvalitniť proces prípravy legislatívy, so zameraním sa na obsahovú stránku posudzovania legislatívy v kontexte zvyšovania konkurencieschopnosti SR a zvyšovania miery sociálneho zmieru, je žiadúce aby to bolo realizované prostredníctvom národného projektu.“

Zástupcovia KOZ SR sa následne zúčastnili rozporového konania, ktoré prebiehalo online formou cez Webex 18.5.2022 od 9:30. Zástupcovia KOZ SR na rozporovom konaní vysvetlili svoju pripomienku, v ktorej požadovali, aby projekty zamerané na sociálnych partnerov boli realizované formou národného projektu (ďalej aj „NP“) a nie dopytovo orientovaných projektov (ďalej aj „DOP“), najmä v nadväznosti na dobré skúsenosti s obdobnými národnými projektami, ale najmä preto, že národné projekty umožňujú posilniť odborné kapacity sociálnych partnerov a spájať aktivity sociálnych partnerov v rámci sociálneho dialógu. DOP podporujú individualizované aktivity sociálnych partnerov samostatne, bez prepojenia a bez podpory podstaty sociálneho dialógu.

Odôvodnenie pripomienky sa opieralo najmä o nasledujúce body, ktoré ďalej rozvíjame:

- Európska únia významne podporuje sociálny dialóg, a to jednak vývojom v samotnej Európskej únii smerom k Sociálnejšej Európe, rovnako aj prijatím Európskeho piliera sociálnych práv, ale aj nastavením európskych politík zamestnanosti a prijatých usmernení k nim, najmä Usmernenie 7 a následné rozhodnutia Rady o usmerneniach pre politiky zamestnanosti, ktoré jasne zdôrazňujú dôležitosť sociálnych partnerov a ich zapojenie do politík. Rada jasne deklaruje, že *„Členské štáty by mali podporovať sociálny dialóg a kolektívne vyjednávanie¹.“*
- Ďalej KOZ SR vysvetľovala, že na plnenie cieľa *„rozširovanie a rozvoj kapacít na zabezpečovanie sociálneho dialógu na národnej a európskej úrovni“* nemôže zahŕňať zástupcov občianskej spoločnosti, keďže nie sú súčasťou sociálneho dialógu. Sociálny dialóg má svoju definíciu, rovnako ako aj definíciu partnerov doňho zapojených. Na národnej úrovni je možné sa oprieť o zákon č. 103/2007 Z. z. o trojstranných konzultáciách na celoštátnej úrovni a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o tripartite). Európska únia chápe sociálny dialóg ako *„Sociálny dialóg je základným prvkom európskeho sociálneho modelu. Umožňuje sociálnym partnerom (zástupcom zamestnávateľov a zamestnancov), aby aktívne prispievali k formovaniu európskej sociálnej politiky a politiky zamestnanosti, a to aj prostredníctvom dohôd. Podľa článku 151 Zmluvy o fungovaní Európskej únie je podpora dialógu medzi sociálnymi partnermi uznaná za spoločný cieľ EÚ a členských štátov. Cieľom sociálneho dialógu je zlepšiť európske riadenie zapojením sociálnych partnerov do procesu rozhodovania a implementácie.“²*
- Ďalej KOZ SR zdôrazňovala, že sociálni partneri dlhodobo upozorňovali v rámci cyklov európskeho semestra a v súvislosti s Usmernením 7 pre politiky zamestnanosti, v rámci dopytovania Výboru pre zamestnanosť (The employment committee, EMCO), poradného výboru Ministrov práce a sociálnych vecí v Rade pre zamestnanosť a sociálne veci (Employment and Social Affairs Ministers in the Employment and Social Affairs Council, EPSCO), že zapojenie sociálnych partnerov v rámci cyklu európskeho semestra, ale aj do tvorby legislatívy, je po formálnej stránke uspokojivé, ale sociálni partneri namietali nedostatok odborných kapacít, ktoré v tom čase neboli

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:32020D1512&from=EN>

² <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sk/sheet/58/socialny-dialog>

podporované projektom a nedostatok časového priestoru na formulovanie stanovísk. Aj vďaka stanovisku sociálnych partnerov je sociálny dialóg na Slovensku považovaný za uspokojivý, nie je súčasťou špecifických odporúčaní, čo ale neznamená, že rovnaké hodnotenie si bude Slovensko držať aj do budúcnosti, najmä v kontexte súčasného vývoja a prístupu vlády SR k sociálnym partnerom.

- Jediným argumentom zo strany predkladateľa na zmenu prístupu k sociálnym partnerom a rozšírenie občianskej spoločnosti, bolo zastavenie Národného projektu Centrum sociálneho dialógu II. Opätovne uvádzame, že zastavenie minulého projektu nemôže byť dôvodom pre zmenu filozofie podpory sociálneho dialógu, či sociálnych partnerov. Navyše projekt nebol pozastavený z dôvodu pochybenia sociálnych partnerov, ale problematického nastavenia samotného projektu, čo je pochybenie na strane štátu, ktorému je možné predchádzať, vid' fungujúci projekt Národný projekt Podpora kvality sociálneho dialógu.
- Ďalšia výčitka KOZ SR smerovala k tomu, že v rámci rozporového konania boli zástupcovia zamestnancov vyčlenení do skupiny pripomienkujúcich subjektov z neziskového sektora (občianskej spoločnosti), pričom všetci sociálni partneri (zástupcovia zamestnávateľov vrátane ZMOS) vzniesli obdobnú pripomienku, ale neboli riešení spoločne, čo znemožňovalo koordinovať postup pri vyhodnotení pripomienky.

Zo strany predkladateľov bolo na rozporovom konaní deklarované, že pripomienka KOZ SR je čiastočne akceptovaná, ale nebude zapracovaná v znení, ako bola vznesená. Z uvedeného dôvodu zástupcovia KOZ SR deklarovali, že sa k navrhovanému zneniu vyjadria (teda nevyjadrili ani súhlas ani nesúhlas), až keď im bude poskytnutá konkrétna formulácia.

Do dnešného dňa KOZ SR nedisponuje ani záznamom z rozporového konania, ani vyhodnotením pripomienkového konania. S výsledným znením sa KOZ SR oboznámila vo výslednom materiáli predloženom na rokovanie Hospodárskej a sociálnej rady, ktoré chcel predkladateľ pôvodne obísť a predložiť materiál len na rokovanie Rady vlády SR pre politiku súdržnosti 2021 – 2027.

Vzhľadom na vyššie uvedené, nie je prekvapujúce, že predkladateľ nebol schopný v informácií o stave prípravy Programu Slovensko 2021 – 2027 relevantne vyhodnotiť vznesenú pripomienku v rámci Politiky Cieľa 4 k rozširovaniu a rozvoju kapacít na zabezpečovanie sociálneho dialógu na národnej a európskej úrovni a napriek tomu, že sa rovnako vyjadrili zástupcovia zamestnávateľov, zamestnancov aj ZMOS, výsledkom je zapracovanie „Požiadavky zástupcov zamestnávateľov (AZZZ, APZD, RÚZ)“.

Predkladateľ navrhuje naplnenie Politiky Cieľa 4 v oblasti sociálneho dialógu formulovať ako „budovanie kapacít sociálnych partnerov a organizácií občianskej spoločnosti“. Formuláciu považujeme za nešťastnú a rozpornú s cieľom, ku ktorému má smerovať, a to v kontexte už vyššie uvedeného. Občianska spoločnosť má možnosť zapájať sa do tvorby politik a naplňovania svojich cieľov naprieč všetkými Politikami, a to v oblastiach, ktorým sa tá ktorá organizácia venuje. Budovanie kapacít sociálnych partnerov a podpora sociálneho dialógu s cieľom udržania sociálneho zmieru je vo výlučnej kompetencii sociálnych partnerov. KOZ SR sa domnieva, že európska Komisia zastáva rovnaký názor a nie je potrebné nevyhnutne včleňovať občiansku spoločnosť aj do jediného špecifického podcieľa venovaného sociálnym partnerom.

Definícia sociálneho dialógu a sociálnych partnerov znemožní zapojenie iných subjektov do DOP, pretože organizácie občianskej spoločnosti nebudú schopné naplňať ciele smerom k vytváraniu sietí a posilneniu sociálneho dialógu, keďže nie sú jeho súčasťou. DOP len zvýši administratívnu náročnosť a potrebu odborných kapacít sociálnych partnerov na zapojenie sa do výziev. To je znova v úplnom rozpore s definovaným a sledovaným cieľom. Doplníme, že zapojenie občianskej spoločnosti vylučuje aj samotná navrhovaná formulácia naplňania cieľa, keďže ich spája so sociálnym dialógom:

„Formou NP a výziev na DOP sa podporí účasť uvedených subjektov na vykonávaní politík v oblasti zamestnanosti, vzdelávania a sociálneho začlenenia a podporia sa ich odborné kapacity, a to aj vo forme školení, opatrení na vytváranie sietí a posilnenia sociálneho dialógu, vrátane činností, ktoré spoločne vykonávajú sociálni partneri. Pri podpore profesionalizácie sociálneho dialógu partnerov z HSR SR formou NP sa bude vychádzať zo skúseností z implementácie NP Podpora kvality sociálneho dialógu, pričom cieľom podpory bude zefektívnenie a skvalitnenie prípravy legislatívy a zameranie sa na obsahovú stránku posudzovania legislatívy v kontexte zvyšovania konkurencieschopnosti SR a zvyšovania miery sociálneho zmieru.“ Organizácie občianskej spoločnosti sa v zmysle definovaných akcií ako vykonávanie politík v oblasti zamestnanosti, vzdelávania a sociálneho začlenenia a podpora odborných kapacít aj vo forme školení, môžu s uvedeným typom projektov zapájať v rámci ostatných zadaných aktivít v rámci Politiky Cieľa 4.

V neposlednom rade KOZ SR uvádza, že opätovne neboli dodržané termíny na predkladanie materiálov na rokovanie Hospodárskej a sociálnej rady. Materiál rozsahu Program Slovensko 2021 – 2027, ktorý prešiel vo významnej miere prepracovaním na základe vznesených pripomienok v rámci medzirezortného pripomienkového konania, nie je možné z časového hľadiska dostatočne odborne posúdiť.

KOZ SR očakáva, že vláda SR bude aj prostredníctvom Programu Slovensko 2021 – 2027 naplňať hodnoty Európskej únie, ktorej súčasťou je Slovensko už 18 rokov a vo veľkej miere využívať benefity, ktoré jej členstvo v EÚ prináša. Sociálny dialóg je základným prvkom európskeho sociálneho modelu a jeho posilnenie sa v rámci Európskej únie stále viac zdôrazňuje. KOZ SR preto požaduje, aby predložený materiál Informácia o stave prípravy Programu Slovensko 2021 – 2027 a Program Slovensko 2021 – 2027, boli dopracované v zmysle vyššie uvedených skutočností s cieľom predísť problémom pri implementácii samotných projektov a čerpaní finančných prostriedkov.

3. Závery a odporúčania

KOZ SR odporúča predložený materiál postúpiť na ďalšie konania až po jeho prepracovaní v zmysle vzneseného stanoviska.